

PARLAMENT DE CATALUNYA

Presidència
de l'honorable Sr. Joan Casanoves i Maristany

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 23 de juny del 1933

SUMARI

A un quart de sis i dos minuts de la tarda s'obre la sessió, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanoves i Maristany.

Lectura de l'acta de la sessió anterior.

Els senyors Consellers de Governació i Cultura i els Diputats senyors Magre, Comes i Mora, fan constar llur vot favorable a l'elecció dels senyors Joan Casanoves i Maristany i Jaume Serra i Hunter pels càrrecs de President i Vice-president primer de la Cambra, respectivament, elecció que tingué lloc en la sessió del dia 21 dels corrents.

El senyor Conseller de Governació i els Diputats senyors Rouret, Comes, Mora, Canturri, Farreres, Colldeforns, Dot, Riera, Serra i Hunter, Casanelles, Lluhi, Companys (J.), Sauret, Bru i Dalmau, fan constar llur vot favorable a l'aprovació del dictamen de la Comissió de Finances sobre el Projecte de Llei referent a la cooperació a l'homenatge a Francesc Layret, aprovació que tingué lloc en la sessió anterior.

Es aprovada l'acta llegida anteriorment.

Ordre del dia:

Prec del senyor Soler i Bru, al senyor Conseller de Finances, sobre una titulada Caixa de Crèdit.

Resposta del senyor Conseller de Finances.

Es procedeix a la votació definitiva de la Llei per a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu. En votació nominal és aprovada per 18 vots a favor i 14 en contra.

El senyor Lloret explica el vot.

El senyor Conseller de Sanitat i Assistència Social fa constar el seu vot favorable a la Llei aprovada.

Prec del senyor Canturri, al senyor Conseller de Governació, relatiu al registre de veïns del poble de Torà.

Resposta del senyor Conseller de Governació.

Prec del senyor Riera, al senyor Conseller de Governació, sobre una anormalitat a l'Ajuntament de Rubió.

Resposta del senyor Conseller de Governació.

Discussió del dictamen de la Comissió de Finances sobre la concessió d'una pensió vitalícia anual a Sebastià Sunyer i Gavallda.

El senyor Farreres i Duran, per la Comissió, refusa els vots particulars que hi han estat presentats.

El senyor Rovira i Roure defensa un vot particular de la Minoria de Lliga Catalana.

Resposta del senyor Farreres i Duran.

Rectificacions dels senyors Rovira i Roure i Farreres i Duran.

En votació nominal és refusat el vot particular de la Minoria de Lliga Catalana, els Diputats de la qual voten a favor.

Intervenció del senyor Conseller de Justícia i Dret.

El senyor Ventosa i Calvell, en nom de la Minoria de Lliga Catalana, retira una esmena presentada al dictamen.

En votació ordinària, i per unanimitat, és aprovat el dictamen.

El senyor Conseller Primer prega a la Presidència que proposi a la Cambra la suspensió de les sessions per tal de donar lloc a les Comissions que dictaminin els projectes pendents.

La Cambra ho acorda.

S'aixeca la sessió a les set i cinc minuts de la tarda.

S'obre la sessió a un quart de sis i dos minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanoves i Maristany.

Al banc roig hi ha els honorables senyors Conseller Primer i Consellers de Governació, Cultura, Agricultura i Economia, Justícia i Dret, i Treball i Obres Públiques.

Es dona lectura a l'acta de la sessió anterior.

Els senyors Consellers de Governació i Cultura i els Diputats senyors Magre, Comes i Mora fan constar llur vot favorable a l'elecció dels senyors Joan Casanoves i Maristany i Jaume Serra i Hünter pels càrrecs de President i Vice-president primer de la Cambra, respectivament, elecció que tingué lloc en la sessió del dia 21 dels corrents.

El senyor Conseller de Governació i els Diputats senyors Rouret, Comes, Mora, Canturri, Farreres, Colldeforns, Dot, Riera, Serra i Hünter, Casanelles, Lluhi, Companys (J.), Sauret, Bru i Dalmau, fan constar llur vot favorable a l'aprovació del dictamen de la Comissió de Finances sobre el Projecte de Llei referent a la cooperació a l'homenatge a Francisc Layret, aprovació que tingué lloc en la sessió anterior.

Es aprovada l'acta llegida anteriorment.

ORDRE DEL DIA

Precs i preguntes

D'una titulada Caixa de Crèdit

El Sr. PRESIDENT: El senyor Soler i Bru té la paraula.

El Sr. SOLER I BRU: Per a fer un prec al senyor Conseller de Finances. Se m'han acostat diversos amics parlant-me d'una Caixa de Crèdit que compta, o no compta, amb certa benevolència de la Generalitat, i jo pregaria al senyor Conseller de Finances que volgués il·lustrar-me sobre aquest fet.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Senyors Diputats: Molt agraeixo al meu estimat amic i company Soler i Bru que em doni ocasió de parlar d'un assumpte que si bé crec que no té una gran importància, podria tenir-la per les seves derivacions, i, sobretot, perquè ens interessa, als que formem el Govern de la Generalitat, que volem portar la nostra gestió de la cosa pública amb una diafanitat de cristall, que assumptes com aquest siguin coneguts d'una manera clara i completa per tothom en forma que no permetin equívocs ni confusions.

Fa al voltant d'un mes que va arribar a coneixement nostre l'existència d'una institució que s'anomenava «Caixa de Crèdit de Catalunya», i quina actuació i gestió venien involucrades amb una certa confusió, de manera que no es veia clarament la finalitat de la mateixa. Nosaltres hem de dir que avui que Catalunya té el seu Govern, aquest nom de «Caixa de Crèdit de Catalunya», creiem que és un nom que es presta a l'equívoc, i més encara s'hi hauria pogut prestar, tenint en compte que en data propera el Govern de Catalunya pensa presentar al Parlament un Projecte de «Caixa de Crèdit Agrícola i Cooperatiu», el que podria donar motiu a confusions de manera que el que no n'estés ben assabentat podria pensar en la possible relació entre les dues institucions.

Es per això que, preocupant-nos de què no es pogués suposar ni hipotèticament una relació amb la Generalitat, vàrem començar a fer les primeres investigacions per a escatir què hi havia al darrera d'aquest nom i d'aquesta entitat, i en vàrem tenir un coneixement per referències que ens havien procurat. Però fou ahir quan vàrem poder tenir a les nostres mans proves documentals, uns documents en els quals es constata l'existència d'aquesta institució i es venia a dir quina era la finalitat de la mateixa. Els documents esmentats deixen veure que s'intenta fer unes operacions de crèdit adreçades, sobretot, al públic modest, operacions que, per la seva importància, no tinguessin un volum suficient perquè els Bancs se n'ocupessin, i fetes a base d'unes quantitats avençades al beneficiari en compres a determinats establiments.

No m'ocuparia d'aquesta qüestió si en les memòries, cartes i documents recollits no es revelés un fet que considerem d'una gravetat extraordinària dintre — com ja he dit — de la relativa importància que tingui l'assumpte, i és que en aquests documents es ve a deixar entendre que existeix una relació entre aquesta Caixa de Crèdit i els òrgans de Govern de la Generalitat de Catalunya, i com que això podria ésser motiu de què algunes persones, creient-ho així, atorguessin una confiança que d'altra manera no donarien a aquella entitat, hem de deixar ben sentat públicament la falsedat de tal relació. En aquestes cartes i memòries més que afirmacions es fan unes suggerències, amb una habilitat molt dintre l'estil usual en aquesta mena d'afers. No es diu que hi hagi una relació directa, però s'expressa unes vegades que ha d'haver-hi intervenció oficial, altres vegades, que els productes d'aquesta Caixa revertiran a la Generalitat

de Catalunya quan acabi el seu comès, en altres llocs s'afirma que en la seva direcció i intervindran elements de la Generalitat, i, finalment, es diu que en el propòsit dels creadors de la Caixa hi ha el de què una vegada aquesta estigui en marxa, no es podrà fer cap operació si no es porta al Consell de la Generalitat per tal que aquest l'aprovi.

Encara que, com he dit, no s'afirma d'una manera rotunda, el sol fet de què en uns documents se suggereixin aquestes possibilitats de relació i es doni a entendre que aquesta relació existeix, dona a l'assumpte prou importància perquè es manifesti aquí públicament la falsedat d'aquesta relació i s'afirmi que no hi ha en absolut cap mena de contacte entre aquesta institució de caire absolutament particular i la Generalitat de Catalunya.

Fet ja aquest aclariment de caràcter públic, he de dir també que encara que no sóc advocat i desconec, per tant, la qualificació que això tingui en l'ordre jurídic, i no sé, per tant, fins a quin grau pot tenir de responsabilitat penal, he de dir que des del punt de vista de l'ordre moral representa dos grans mancaments. Un manament envers el públic, al qual es vol atraure a base de fingir una relació amb la Generalitat, que no existeix; i un manament envers el Govern de la Generalitat en suposar aquesta relació en què es fonamentà la confiança del públic. Es per això que per tal de què puguin aclarir-se per complet les finalitats de l'esmentada institució, fet l'aclariment públic, lliuro tots els documents i antecedents al meu company el Conseller de Justícia i Dret perquè ell estudiï la possibilitat de què recaigui responsabilitat penal damunt dels complicats en aquest afer, i en cas d'ésser així, es facin les gestions que calguin per a exigir-les.

El Sr. SOLER I BRU: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Soler i Bru.

El Sr. SOLER I BRU: Per a agrair al senyor Conseller de Finances l'amabilitat i extensió de les seves explicacions i perquè aquest agraiement meu sigui un esperó al digne Conseller de Justícia i Dret per a portar on sigui aquests que perjudiquen el crèdit de Catalunya, l'actuació dels quals no es pot emparar.

Votació definitiva de la Llei per a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu

(En votació nominal és aprovada la Llei per 57 vots a favor i 14 en contra, d'acord amb les llistes de votació següents:

Senyors Diputats que han dit SÍ:

Sr. Pi i Sunyer.
Sr. Coromines.
Sr. Selves.
Sr. Gassol.
Sr. Mies.
Sr. Andreu.
Sr. Armendares.
Sr. Armengol.
Sr. Arnau.
Sr. Balart.
Sr. Barrera.
Sr. Battestini.

Sr. Bilbeny.
Sr. Blasi.
Sr. Bru.
Sr. Canturri.
Sr. Casademunt.
Sr. Casanelles.
Sr. Cerezo.
Sr. Colldeforns.
Sr. Comes.
Sr. Companys (J.).
Sr. Cunillera.
Sr. Dalmau.
Sr. Espanya.
Sr. Farreres.
Sr. Folch.
Sr. Fontbernat.
Sr. Galés.
Sr. Guinart.
Sr. Ibars.
Sr. Irla.
Sr. Lluhi.
Sr. Magre.
Sr. Mestres.
Sr. Mora.
Sr. Puig i Ferrer.
Sr. Ribes.
Sr. Rossell.
Sr. Rovira i Virgili.
Sr. Sellés.
Sr. Sauret.
Sr. Soler i Bru.
Sr. Tarradellas.
Sr. Tauler.
Sr. Torres.
Sr. Viadiu.
Sr. Comorera.
Sr. Fronjosà.
Sr. Ruiz i Ponseti.
Sr. Serra i Húnter.
Sr. Bancells.
Sr. Riera.
Sr. Rouret.
Sr. Gerhard.
Sr. Dot.
Sr. Casanoves.

Senyors Diputats que han dit NO:

Sr. Abadal.
Sr. Carreres i Artau.
Sr. Duran i Ventosa.
Sr. Rovira i Roure.
Sr. Secanell.
Sr. Sol.
Sr. Tries de Bes.
Sr. Vallès i Pujals.
Sr. Valls i Taverner.
Sr. Ventosa i Calvell.
Sr. Vidal i Guardiola.
Sr. Martínez i Domingo.
Sr. Casabó.
Sr. Lloret.)

El Sr. PRESIDENT: Tractant-se d'una Llei d'efectes retroactius es necessita el vot de les dues terceres parts. La fracció és de 55; n'hi ha 57. Per tant, resta aprovada la Llei.

El Sr. LLORET: Demano per parlar, per a explicar el vot.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Lloret.

El Sr. LLORET: Senyors Diputats: Dues paraules, ja que no he molestat gens la Cambra en el moment de la discussió de la Llei que s'acaba de votar.

Tinc jo, potser equivocadament, un concepte diferent del que aquí s'ha mantingut en portar a discussió aquest Projecte de Llei que acaba de sancionar la Cambra. Entenc que els conflictes, siguin de l'ordre que siguin, quan es promouen, és el Govern qui ha de solucionar-los. Siguin de la classe que siguin els conflictes que es promouen, sobretot en contra d'unes disposicions, jo entenc que el Govern constituït és aquell que ha d'anar a restablir el dret, que ha de fer tot el possible per a portar a viaranys d'obediència els que no es volen sotmetre al règim constituït o que ha d'adoptar aquells mitjans amistosos, conciliatoris o d'ordre governatiu per a anar a la solució completa del conflicte plantejat.

Pot ocórrer — com ocorre moltes vegades — que aquests conflictes en mans del Govern se solucionin passant per damunt de la Llei, modificant, trencant, desconexent; perquè s'han fet vells, perquè s'han fet inaplicables o perquè no tenen oportunitat, les disposicions legals. Llavors, entenc que és el Govern que ha de venir a la Cambra a plantejar les solucions que hagin pogut merèixer aquells conflictes i recabar un vot de confiança, l'aprovació de la Cambra i modificar, si és necessari, aquelles disposicions que entorpeixen la marxa del Dret. Entenc que des del moment en què hi havia Govern autònom constituït, aquest Govern autònom havia de procedir, per tots els mitjans que tenia al seu abast, a la solució dels conflictes plantejats, i això no s'ha fet. Ho ha fet, en canvi, el Govern de la República per mitjà de Decrets: Podia el Govern fer una sèrie de Decrets i gestions que portessin a la resolució d'aquests conflictes i llavors portar les modificacions que fossin necessàries a les Lleis vigents; no s'ha fet això i, per tant, crec que s'ha faltat a una pràctica que jo considero de govern i parlamentària.

Per això jo no he donat el meu vot a l'aprovació d'aquesta Llei. A més, la Llei en si, tal com s'ha aprovat, constitueix una verdadera injustícia, puix que ha vingut a premiar, a sancionar, els que han vulnerat el Dret, no per a beneficiar tots els que es trobaven en el mateix cas, sinó per a beneficiar-los a ells sols. Té la manca de caràcter general aquesta Llei, i, per tant, resulta un premi als que han tingut la gosadia de faltar a la Llei. Realment, en aquest moment he de subscriure en absolut les paraules que aquí va pronunciar respecte d'aquest particular el senyor Serra i Moret, i no solament reproduir-les, sinó dir que precisament el criteri del Partit majoritari o governant no era aquest fa un any, i no era aquest criteri des del moment que exposava un criteri totalment contrari a aquesta forma de resolució del conflicte una persona tan autoritzada, dintre els rengles del Govern, com el senyor Amadeu Aragay. Aquest senyor...

El Sr. GALÉS: Llàstima no haver-ho dit durant la discussió! (*Rumors.*)

El Sr. LLORET: Respecte d'aquest particular llegiré...

(*El senyor Galés interromp l'orador amb frases que no arriben als taquígrafs.*)

El Sr. PRESIDENT: Senyors Diputats, no interrompin, perquè el senyor Lloret està ja a punt de consumir els cinc minuts que autoritza el Reglament.

El Sr. LLORET: Jo he molestat molt poc, ni tan sols amb interrupcions, quan es parlava d'aquestes qüestions. (*Rumors. El senyor President imposa ordre.*)

El Sr. RIERA: Demano per parlar, per explicar el meu vot.

El Sr. PRESIDENT: Segueixi el senyor Lloret, que està dintre el temps reglamentari.

El Sr. LLORET: Jo entenc que s'hauria de tenir una mica de tolerància — no parlo de la Presidència, que en aquests moments li resto reconegut perquè m'empara en el meu dret — vers aquells com el que us parla es troben que per la seva representació individual no tenen una representació a les Comissions i per tant no poden fer ús de la paraula tantes vegades com els és convenient com passa a la generalitat dels altres Diputats. (*Rumors. El senyor Riera interromp l'orador sense que arribin les seves paraules als taquígrafs.*) Jo crec que no hi perdriem res, senyor Riera, que la V. S. m'escolti un moment, quan jo tantes vegades amb respecte l'he escoltat.

El Sr. RIERA: Jo també l'escolto amb molt respecte a vostè.

El Sr. LLORET: Jo he de dir que una persona autoritzada del Partit majoritari exposava aquest concepte en el Parlament de la República: «He de dir, a fuerza de leal, para terminar, que una solución que tienda a resolver el conflicto en esta zona estricta (és a dir, on s'havia promogut el conflicte) por el solo hecho de que en ésta se ha manifestado, equivaldría a una grave equivocación. Ha de darse una solución que, como reconocimiento a la justicia, alcance a éstos y a los demás campesinos, a ésta y a las demás zonas, que si no se han levantado, si no se han sumado al movimiento, ha sido — conste así, yo lo proclamo — gracias a esa ecuanimidad que ha presidido en todo momento a los hombres que han intervenido en este asunto, conscientes de su responsabilidad. Si se dice de una manera más o menos explícita que sólo los que se han manifestado en este sentido son dignos de ser tenidos en cuenta, no nos va a costar mucho que dentro de 48 horas se levanten el resto de los catalanes campesinos. Eso no lo quiere nadie, ni le conviene a nadie.» Precisament era quan es demanaven Decrets a la República perquè resolgués aquests conflictes. I últimament he de dir que, una vegada votada la Llei, després de les discussions aferrissades provocades pels apassionaments d'una i altra part, he de dir en nom de la representació que ostento, que acceptarem aquesta Llei, complirem aquesta Llei i demanarem que el Govern compleixi aquesta Llei. Vostra és la glòria, vostra també sigui la responsabilitat. I res més he de dir.

El Sr. GALÉS: Està satisfet el senyor Hurtado! (*Rumors.*)

El Sr. LLORET: Es veu que vosaltres esteu acostumats a parlar al dictat!

(*Entra a la Cambra el senyor Conseller de Sanitat i Assistència Social, el qual fa constar el seu vot favorable a la Llei que acaba de votar-se.*)

El registre de veïns en el poble de Torà

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Canturri.

El Sr. CANTURRI: Per a fer un prec al senyor Conseller de Governació respecte a una cosa una mica pintoresca que s'esdevé en un poble petit del Pireneu, en la comarca de l'Alt Urgell, per veure si pot posar-hi fi.

El capellà del poble de Torà, districte municipal de Tost, Municipi, com dic, de la comarca de l'Alt Urgell, és l'únic que posseeix un Registre de la majoria d'homes que resideixen en aquell poble. No els estranyi — ja els he dit que era una mica pintoresc — ja que durant anys en aquell poble no va inscriure's cap home en el Registre civil, només s'inscrivien dones. (*Rumors.*)

El Sr. VALLS I TAVERNER: Això havia passat en molts llocs.

El Sr. CANTURRI: Ja veig que ho coneixeu. Això es feia a fi i efecte que es poguessin lliurar del servei militar.

El Sr. VALLS I TAVERNER: Martingales de Secretari!

El Sr. CANTURRI: Per tant, va passar molt temps que només es varen inscriure dones i no hi havia homes. Resulta que només estan inscrits els homes en el registre que porta el capellà, o sigui en el de la parròquia. Com ara, amb les Lleis de la República, l'Estat és laic i no paga els capellans, i tot això (*Rialles.*) resulta que aquest capellà, cada vegada que un veí d'aquell poble necessita la partida de naixement per a acreditar la seva personalitat, ha d'acudir forçosament al capellà, i com que allà es negaren a fer-li un sou al capellà, ja que ell és l'únic que disposa del Registre, l'única manera que té d'obligar-los és en el moment que un veí li va a demanar una fe de baptisme, l'obliga a pagar unes sumes exorbitants. Això jo crec que és un cas anormal, i per això jo m'he aixecat a demanar al senyor Conseller de Governació per a veure si pot intervenir en aquest afer i obligar al capellà que lliuri els documents que té a l'autoritat competent perquè pugui facilitar els documents cada vegada que ho necessiti un veí d'aquell poble.

Si això es pogués resoldre, jo ho agrairia en nom d'ells, a la vegada que també ho agrairien aquells ciutadans, perquè no hi ha dret a què estiguin a l'arbitri del capellà i que quan necessitin una partida de naixement, aquest els hi pugui demanar la quantitat que a ell li sembla.

El Sr. CONSELLER de Governació. Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Governació.

El Sr. CONSELLER de Governació: Senyors Diputats: La denúncia que acaba de formular el meu estimat amic senyor Canturri, de dret correspon al senyor Conseller de Justícia i Dret. (*Alguns senyors Diputats de la Minoria de Lliga Catalana pronuncien mots que no s'entenen clarament.*) És una qüestió de registre civil en la qual el Conseller de Governació, malgrat els epítets, els adjectius que li han estat adreçats des d'aquests bancs del davant, de tirà, de dictador, no hi pot intervenir. Però jo crec, senyor Can-

turri, que aquesta denúncia que acaba de formular té una gravetat extraordinària; de tal manera, que jo, en aixecar-me a parlar i contestar a aquesta pregunta que ha formulat la V. S., em penso que el Conseller de Justícia i Dret prendrà aquelles determinacions necessàries perquè un capellà no vulgui prendre l'exemple del Conseller de Governació d'ésser un tirà en els seus actes. (*Rialles.*)

El Sr. VALLS I TAVERNER: Haureu de demanar responsabilitat al secretari civil!

Una anormalitat en l'Ajuntament de Rubió

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Riera.

El Sr. RIERA: Senyors Diputats: És senzillament per a fer un prec al Conseller de Governació. Es tracta del Secretari de l'Ajuntament del poble de Rubió, que fa dos anys que l'Ajuntament, violentament, el va destituir. Naturalment que jo en fer aquest prec al Conseller de Governació, no vull entretenir-me en parlar de caciquisme, perquè segons els amics de la Lliga Catalana, ja no sabem quins són els cacics.

VEUS en la Minoria de Lliga Catalana: Sí, sí que ho sabem nosaltres! (*Rialles.*)

El Sr. RIERA: Per tant, senyors Diputats, jo em limitaré a explicar el calvari laic (*Rialles.*) que ha sofert aquest bon Secretari d'aquest Ajuntament. Com he dit suara, a aquest Secretari se'l va treure d'una manera violenta, i ell va recórrer a les autoritats competents perquè se'l reposés legalment, ja que ell fou expulsat d'una manera violenta, sense fer-li recurs, sense dictar sentència de cap classe. Aquest Secretari acudí en aquell temps al senyor Governador civil de la «província» de Barcelona, el senyor Anguera de Sojo, i després al nou Governador, senyor Joan Moles. Després, a més a més, el Col·legi d'Advocats i el Col·legi de Secretaris també assabentaren al senyor Governador del dret que tenia a la reposició aquest Secretari d'Ajuntament, però, malgrat les instàncies i les comminacions d'un Governador i de l'altre Governador, a aquest Secretari no se li ha donat possessió, perquè es veu que l'Alcalde d'aquest poble es considera infal·lible, i no respecta ni les ordres ni les comminacions dels senyors Governadors, malgrat ésser un poble en el qual, potser no hi han més de tres-cents habitants.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: Pobre Alcalde, ja està llest! (*Rialles.*)

El Sr. RIERA: De manera que fixem-nos en què els «jabalis» que no compleixen amb les disposicions de les primeres autoritats, no existeixen solament en les grans ciutats, sinó que hi són també dintre la ruralia.

Un cop fet el traspàs dels serveis d'Administració local a la Generalitat de Catalunya, jo he fet diverses gestions també prop del senyor Conseller de Governació, perquè es reposi a aquest Secretari, entenent que és una qüestió legal i lògica. Fa gairebé dos anys que volto des d'un despatx a un altre despatx, perquè prevaleixi aquesta raó, aquesta veritat. Jo desitjaria que si, efec-

tivament, aquest Secretari té dret a ocupar el seu lloc, que se li donés possessió immediatament, perquè és una vergonya pel Cos de Secretaris i és una vergonya encara més greu per a les primeres autoritats, perquè, malgrat les seves comminacions, aquest senyor Alcalde no ha donat possessió a aquest senyor Secretari. Jo insisteixo, doncs, en què de la manera que sigui, si és que té raó i que aquest funcionari ha de prendre possessió, que se li doni possessió immediatament i que no se li faci passar aquest calvari d'amargor laic, durant dos anys com ha passat fins ara.

El Sr. CONSELLER de Governació: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Governació.

El Sr. CONSELLER de Governació: Per a contestar breument, senyors Diputats, al prec que m'acaba de formular el senyor Riera. En realitat, en el departament de Governació, fa uns mesos que s'està tramitant l'afer de la Secretaria de Rubió.

En primer terme es va demanar una informació per la part de l'Alcaldia sobre la situació en què es trobava aquest Secretari, i més tard, ja informat l'assumpte per l'Alcalde, es va deduir de què realment la raó estava de part del senyor Secretari. I aleshores fou quan el Conseller de Governació, que no crec que sigui dubtós en els procediments expeditius per a imposar un recte criteri de justícia, ordenà a aquell Ajuntament, dintre d'un termini que no ha finit, la reposició d'aquest senyor Secretari, i tingui la seguretat el senyor Riera de què aquest senyor Secretari serà reposat perquè és de justícia i existeix la voluntat de complir aquesta mateixa justícia per part del Conseller de Governació.

El Sr. RIERA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Riera.

El Sr. RIERA: Solament per a agrair les paraules que acaba de dir el senyor Conseller de Governació, perquè veig i reconec, tal com ja em pensava, que es farà justícia en aquest cas. I res més.

Discussió del dictamen de la Comissió de Finances sobre la concessió d'una pensió vitalícia anual a Sebastià Sunyer i Gavalda

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. FARRERES I DURAN: Senyors Diputats: La Comissió ha de dir molt poques paraules respecte a aquest dictamen, fora de manifestar que el manté, i en dir que manté aquest dictamen només ha de fer una recordança als senyors Diputats, de l'època dolorosa i tràgica de quan Montjuïc pesava com una llosa de plom damunt dels ciutadans lliures de Catalunya, més ben dit, damunt de les consciències lliures dels homes que encara no havien estat alliberats a Catalunya, i que d'aquella època, ja liquidada afortunadament, ha quedat aquest supervivent com un exemple del valor cívic davant del martiri a què els havia sotmès la tirania o l'opressió borbònica. I és just, entenem nosaltres, és un deure de Catalunya, és un deure de tot el poble de Catalunya, complir amb els homes que simbolitzen

tot aquell moment, que representen tota una època on la força dels ciutadans conscients s'oposava a les arbitriarietats governamentals.

Explicada ja eloqüentment la motivació d'aquest Projecte de Llei per l'honorable senyor Conseller de Justícia i Dret, crec que nosaltres no hem d'afegir res més, sinó solament que mantenim aquest dictamen i, naturalment, hem de refusar els vots particulars que al mateix han estat presentats.

(Es dona lectura al vot particular presentat per la Minoria de Lliga Catalana al dictamen de la Comissió.)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el signant del vot particular.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Senyors Diputats: Breus paraules en defensa d'aquest vot particular, perquè, en realitat, no era jo el cridat a defensar-lo, però, en absència de l'amic senyor Vidal i Guardiola, faig ús de la paraula.

Nosaltres hem sostingut ja en altres ocasions que en un Pressupost de la Generalitat, que no és un Pressupost definitiu, que solament és un Pressupost provisional, no havíem d'anar a recarregar-lo amb despeses, en tant no sabéssim realment quins eren aquells mitjans amb els quals podíem comptar, i poguéssim fer un Pressupost.

Però, a més, a part d'aquest argument, a favor també del nostre vot particular, hi ha el principi que nosaltres no volem deixar sentat en aquest moment un precedent mitjançant el qual en tot moment es pugui acudir a la Cambra demanant una concessió de pensions de diversa naturalesa. Nosaltres, respecte a les paraules pronunciades pel senyor Farreres i Duran, res tenim a objectar-hi. Nosaltres no ens hi oposem per aquelles raons que pugui tenir la Majoria, a la concessió de la pensió, però, no oposant-nos a aquesta, nosaltres, en canvi, estimem que la forma amb què aquesta pensió ha d'ésser concedida, ha d'ésser molt altra que la que proposa la Majoria. Ja que estimem que no pot anar-se a sentar un precedent que pugui, com a conseqüència, recarregar els Pressupostos de la Generalitat mitjançant la creació de pensions, que avui pot ésser una, dues, tres, quatre, i anar augmentant indefinidament, nosaltres anem a una solució que creiem que és la més viable, i que no sofrirà per això cap perjudici ningú de cap mena, i aquesta és la solució, perquè consistirà aquesta en què se satisfaci pel capítol corresponent a les remuneracions que vénen cobrant els Diputats del Parlament, la solució pot consistir senzillament en això, i d'aquesta forma en res es grava en absolut el Pressupost de la Generalitat. I, per altra part, la minva que pot representar per a la remuneració que obtinguin els Diputats és tan migrada, tan petita, que representa tan solament, tenint en compte que som vuitanta-tres Diputats i que la pensió que es tracta de concedir és de 250 pessetes mensuals, solament representa una disminució en la nostra remuneració, de 3 pessetes per Diputat. És això tan insignificant, que, realment, per a nosaltres no representa res en absolut, i, en canvi, no resta sentat el precedent ni es gravarà en absolut el Pressupost de la Generalitat, i com que això no va al fons de l'assumpte, ja que en quant a les exposicions fetes pel senyor Farreres i Duran nosaltres no hi objectem res, no sé perquè no pot acceptar-se el nostre vot particular, que, realment, té un fonament ben justificat.

El Sr. FARRERES I DURAN: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Farreres i Duran.

El Sr. FARRERES I DURAN: Per a contestar al senyor Rovira i Roure que, realment, si es tractés que els Diputats haguessin de fer un esforç més, tots ens coneixem prou bé, almenys els homes de la Majoria, perquè aquest esforç, i més costós encara si calgués, fos fet, perquè en altres casos de més abast que aquest, jo sé com companys meus saben acudir, amb el seu peculí particular, a salvar i a eixugar moltes misèries d'homes que han lluitat pel seu ideal.

Però aquí podria haver-hi un equivoc, senyor Rovira i Roure, que jo no vull pas creure que estigui en l'ànim de la V. S. portar-nos-hi a nosaltres, però val més que aclàrim posicions.

Concedir aquesta pensió amb aquest càrrec de fer una capta a tots els Diputats d'una quantitat, petita o gran, tant se val, vindria a convertir la reparació de justícia que el poble de Catalunya fa a aquest ciutadà exemplar en una caritat humiliant, i això és el que nosaltres volem evitar. En això nosaltres no us podem seguir. Si no era la vostra intenció, millor; si ho era, perdoneu que nosaltres no us poguem seguir.

Havia dit, a més, que això de la capta es plantejava així per tal de no recarregar el Pressupost. Tot al revés; el Pressupost s'enredaria si comencéssim a aplicar a partides ja ben estructurades la concessió aquesta, però en el Pressupost general de la Generalitat de Catalunya, hi ha més d'una partida en la qual pot aplicar-se perfectament aquesta quantitat.

Ara bé, havia parlat també de no sentar precedent. Si jo us podria dir que els precedents existeixen, i tindriem de citar casos, però no volem rebaixar el nivell d'aquesta discussió. Tots els casos anteriorment sentats, a la Generalitat de Catalunya i ahir a la Mancomunitat, els hem respectat i volem respectar-los amb la mateixa dignitat que us invitem a crear aquest altre. Una partida que encaixarà perfectament en el Pressupost futur, que es podrà liquidar perfectament en el Pressupost d'aquest any, i per això no ve a crear cap anarquia dintre del Pressupost, sinó al contrari, ve a fer normal l'aplicació d'aquesta Llei que determina una despesa tan insignificant com la de 3,000 pessetes.

Per tant, aclarit ben bé que no ve a enredar el nostre Pressupost; que aquesta partida encaixa amb les possibilitats actuals, nosaltres no podem acceptar aquest vot particular, per tal de no transformar l'esperit d'aquesta disposició. És una reparació del poble de Catalunya, i no una caritat del poble de Catalunya.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Roure.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Per a rectificar breument. En primer lloc, he de rectificar l'afirmació del senyor Farreres i Duran, en dir que es tracta...

El Sr. FARRERES I DURAN: Solament he sentat una hipòtesi. No he fet una afirmació.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Com diu?

El Sr. VALLS I TAVERNER: Que era una hipòtesi solament; això ho coneix el senyor Farreres molt bé.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Per a rectificar, dic, les manifestacions fetes pel senyor Farreres i Duran, dient que això representaria un esforç pels Diputats, i jo he de dir que no hi ha tal cosa. ¡Es tan reduïda la participació que hauria d'aportar cada un de nosaltres!

El Sr. FARRERES I DURAN: No he dit res d'això jo.

El Sr. ROVIRA I ROURE: De totes maneres, en quant al principi sustentat fonamentalment pel senyor Farreres i Duran, de què això representaria no una reparació de justícia, sinó, al contrari, una denigrant caritat — així m'ha semblat que ho volia dir — ...

El Sr. FARRERES I DURAN: No l'he qualificada de caritat. L'he deixada sense qualificar.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Es indubtable que això, sota cap concepte, no ho podem admetre, des del moment que l'interessat vindria a cobrar, en definitiva, de la mateixa Generalitat, del mateix Parlament; mai no vindria a cobrar dels senyors Diputats. No representa sinó que es pagui d'un capítol o d'altre.

El Sr. ARMENDARES: Això sí que és una hipòtesi.

El Sr. ROVIRA I ROURE: No, no és una hipòtesi, és una realitat. De manera que la pensió la tindria amb la mateixa noblesa i revestida de la mateixa solemnitat amb què pugui rebre aquesta; no hi hauria diferència de cap mena, no hi hauria més que cobrar-la d'un capítol en lloc d'un altre, i això, a més, no portaria l'extorsió que diu el senyor Farreres i Duran, perquè solament en el primer mes s'hauria de fer la simple operació de descompte, però en el successiu ja se sabia que nosaltres no cobraríem aquelles X pessetes, sinó que en lloc de 1,000 pessetes serien 997, de manera que no hi hauria la tal complicació ni molt menys. 997 pessetes per a cada un dels Diputats i les 250 per al senyor Sunyer, de manera que no hi haurien complicacions. A més, el precedent existeix, si de cas, en favor de la mateixa tesi. Hi hagué precisament aquí, al principi del funcionament del Parlament, el cas de les inundacions de Girona, i en aquest cas es va creure que no havia d'ésser el Parlament el que havia de votar la partida, però en canvi tots els senyors Diputats gustosament contribuïrem amb una determinada quantitat a la subscripció que es va obrir. De manera que, si de cas el precedent era en la mateixa forma que nosaltres venim sustentant, i no n'hi ha d'altre, perquè si alguna altra subvenció s'ha vingut a concedir, ha estat per serveis prestats a les Corporacions, ja sigui a la Generalitat o a la Mancomunitat, però no per altres qüestions, que són molt atenedibles, però que, malgrat d'ésser molt atenedibles, creiem nosaltres que no han de venir a gravar el Pressupost de la Generalitat. Per aquests motius, insistim nosaltres en el nostre vot particular.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. FARRERES I DURAN: Sento molt que el senyor Rovira i Roure hagi bastit nous arguments davant d'afirmacions que jo no he fet; però, en definitiva, mantenim el nostre criteri, perquè no hem trobat noves argumentacions per part de la V. S. que ens facin variar de manera de pensar.

S'han sentat aquí dues posicions ; i la posició a què la V. S. volia portar-nos de què cada Diputat pagués una part, no la podem admetre, no perquè cada senyor Diputat no hi vulgui contribuir, sinó perquè nosaltres no podem permetre que, encara que recollides aquestes parts per una tercera persona i lliurades a la família, aquestes quantitats, en forma global, vénen a ésser com una mena de caritat dels Diputats, i nosaltres volem que vingui a ésser com una reparació de tot el poble de Catalunya. Per això no acceptem aquest vot particular.

El Sr. PRESIDENT : ¿ Mantenen o no el vot particular llurs firmants ?

El Sr. ROVIRA I ROURE : Sí.

El Sr. PRESIDENT : Es posa a votació.

(En votació nominal és rebutjat el vot particular per 46 vots en contra i 9 a favor.)

Senyors Diputats que han dit NO :

Sr. Pi i Sunyer.
Sr. Coromines.
Sr. Selves.
Sr. Gassol.
Sr. Dencàs.
Sr. Armendares.
Sr. Arnau.
Sr. Bancells.
Sr. Barrera.
Sr. Battestini.
Sr. Blasi.
Sr. Bru.
Sr. Canturri.
Sr. Colldeforns.
Sr. Comes.
Sr. Companys (J.)
Sr. Cunillera.
Sr. Dalmau.
Sr. Espanya.
Sr. Farreres.
Sr. Folch.
Sr. Fontbernat.
Sr. Galés.
Sr. Guinart.
Sr. Ibars.
Sr. Magre.
Sr. Mestres.
Sr. Mora.
Sr. Puig i Ferrer.
Sr. Ribes.
Sr. Riera.
Sr. Rovira i Virgili.
Sr. Sellés.
Sr. Sauret.
Sr. Soler i Bru.
Sr. Tauler.
Sr. Comorera.
Sr. Fronjosà.
Sr. Ruiz i Ponseti.
Sr. Serra i Hünter.
Sr. Bilbeny.
Sr. Lloret.
Sr. Andreu.
Sr. Dot.
Sr. Rouret.
Sr. Casanoves.

Senyors Diputats que han dit SI :

Sr. Abadal.
Sr. Carreres i Artau.
Sr. Duran i Ventosa.
Sr. Romeva.
Sr. Rovira i Rroure.
Sr. Tries de Bes.
Sr. Vallès i Pujals.
Sr. Valls i Taverner.
Sr. Ventosa i Calvell.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret : Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret : Senyors Diputats : Jo desitjaria intervenir en aquest debat, i demano a la Presidència que m'ho deixi fer en aquests moments, perquè, donada la totalitat de la discussió, em sembla que tant li fa que parli amb motiu d'un vot particular, com amb motiu de la totalitat. Però jo estic convocat per a dintre de tres quarts d'hora a una reunió molt interessant per a parlar de la instal·lació dels Jutjats de Barcelona i no voldria mancar a la puntualitat de la convocatòria.

El Sr. PRESIDENT : Pot intervenir en aquests moments el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret : Doncs, comptant amb la complaença de la Presidència i de la Cambra, jo exposaré els motius que vaig tenir per a presentar aquesta proposició de Llei ara convertida en dictamen de la Comissió.

Jo no voldria que es cregués que això és una reparació d'aquella enorme injustícia que se'n va dir «Procés de Montjuïc». No, el que ara discutim és ben poca cosa en relació amb aquella enorme injustícia, és una cosa massa concreta, quelcom circumscrit en una sola persona ; i em sembla que la revisió del procés, que no s'ha pogut fer fins ara, es podrà fer temps a venir utilitzant aquesta Llei que em crec que en el dia d'ahir varen aprovar les Corts de la República. S'havia parlat i s'havia intentat alguna vegada anar a la revisió d'aquell procés, en el qual, jo afirmo categòricament, com ja ho vaig dir en un miting públic fa trenta-dos anys a Madrid al cap de poc temps d'haver-se acabat la causa per aquest procés, varen ésser fusellats cinc homes innocents. S'ha intentat la revisió d'aquell procés i no s'ha pogut aconseguir, perquè existien unes dificultats de caràcter legal que ara tinc entès que s'han remogut. És necessitava que el fet del qual depenia l'haver-se comès l'error que havia d'anullar la sentència, constés provat per una sentència ferma, i aquesta sentència ferma no la va voler dictar el Consell Suprem de Guerra i Marina, després d'haver sentit la informació que es va obrir per ordre del senyor Ministre de Gràcia i Justícia en aquell temps, em sembla recordar, el senyor Manuel Duran i Bas.

Aleshores, doncs, el Consell Suprem de Guerra i Marina va declarar que sí, que no, que hi havien hagut coses, que s'havien comès actes, però que no quedaven prou comprovats i, per tant, que no es podia donar per certa la realització d'aquests turments, com a fonament dels errors que pogués contenir la sentència per la qual es fusellava aquells innocents.

Però ara, per la forma com s'ha realitzat la modificació d'aquests articles, que regulen la revisió de processos, sobretot en casos de sevícia violenta, crec

que això serà possible i es podrà anar a una revisió més àmplia que la que vinc a proposar aquí ara.

A més, hi han altres perjudicats, que esperen una reivindicació moral i, per tant, cometeria una injustícia si ara, amb l'intent de produir una reparació, em limités a proposar-la pel cas d'aquest pobre vell Sebastià Sunyer. Però mentre no vingui la revisió del procés, és el seu, senyors Diputats; un cas simbòlic, perquè és l'home que va sofrir més, és l'home que fou més turmentat, i jo crec que mentre pensem en el demés, el primer pas pot bé tenir per objecte l'aixecar de terra aquest bon home, que deu tenir setanta anys, i encara que se li passi una pensió, dissortadament per a ell no pot viure massa temps per a poder-la disfrutar. Aquest home fou pres estant de porter a una porteria del carrer de Corts, molt de temps després d'haver tingut lloc aquell terrible delictes del carrer de Canvis Nous i al cap d'alguns dies d'haver estat sotmesos al turment cinc dels presos. Pocs dies després, com dic, fou detingut aquest home, que estava tranquil·lament en la seva porteria del carrer de Corts.

Després de prop de tres mesos d'indagacions infructuoses, va decidir la justícia militar encarregar al tinent Narcís Portas que veiés pels mitjans que tingués a mà d'averiguar qui havia estat l'autor d'aquell delictes, i va tancar als calabossos que després diré, de Montjuïc, a Tomàs Asquiere, Josep Morales, Antoni Nogués i a dos altres que han estat fora joc, Joan Baptista Oller i Joan Gama. S'havia començat pels dos últims, però havent estat infructuoses les indagacions respecte d'aquests dos es tingué que reprendre l'actuació respecte dels altres. La meua convicció és que aquests dos tingueren que ésser eliminats per manca d'imaginació, perquè eren dos desventurats a qui es va preguntar, però que no sabien res, ni coneixien gent i no hi havia manera de suggerir-los-hi de fer-los dir quelcom, cosa perquè no podien lligar-hi els seus records personals i, a més, perquè no eren homes prou imaginatius per a inventar una mala història amb el sol objecte d'estalviar-se les tortures que els fessin en aquells llocs. De Joan Gama, tinc jo la prova de la declaració personal que em va fer a mi i, a més a més, una nit al castell vaig rebre de part d'ell, dintre d'una capça de llumins, una ungla del dit gros del peu, sencera, que li havia estat arrencada a conseqüència d'haver-li introduït canyetes entre la ungla i la carn. De l'altre, Joan Baptista Oller, porta les proves del turment avui encara a conseqüència de les ferides que li deixaren al cos el tractament que se l'infringí.

El dia 6 d'agost van ésser sotmesos a aquestes tortures Tomàs Arqueri, Josep Moles i Antoni Nogués, als quals varen baixar a uns calabossos que hi ha a la meitat del camí, sota la Plaça d'armes, com qui va a la quadra d'artilleria, escala de 72 graons, i en un replà del mig s'obra una galeria de cinc calabossos. En aquests cinc calabossos se'ls introduí i se'ls obligà a «trotar», a caminar sense descans, tenint un home que vigilava per una finestreta i amb un vit de bou els feia caminar quan queien. Això va durar hores i dies. Algun d'ells m'ha explicat per la reixa del seu calabós que donava sota de la meua, i ho deia cantant, com qui cantés una cosa indiferent, sabent

que jo el podia sentir, l'horrible tortura que això representa i em va dir que s'acaba per tenir una febre que fa veure visions i que us obliga a caminar a grans passes, perquè creia que a terra hi havien morts i no els volia trepitjar.

Quan estigueren prou preparats amb aquest treball, trobant-se atats per la fam, se'ls donà a menjar bacallà sec i se'ls negà l'aigua i el primer pas de la indagatòria va ésser veure si volien descobrir la veritat, perquè jo no vull creure que aquella gent fos tan malvada que els sotmetés a unes tortures si no era amb l'intent de descobrir els autors del delictes. Crec que aquells mals procediments anaven al principi encaminats a descobrir la veritat.

El Sr. FRONJOSA: Ja la sabien, senyor Comarques!

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Després, havent fracassat en aquest intent i al cap d'un dia o dos que les coses anaven així es van tenir que utilitzar uns altres procediments i el fet de què aquesta gent pogués durar així, pogués resistir tant de temps, fou degut a què un dels guàrdies destinats a aquesta missió, Jaume Espanyó, fou un home noble que no va voler renunciar al seu càrrec per a poder assistir a aquells desventurats. Aquest Jaume Espanyó, a les hores que estava de guàrdia els deixava dormir i descansar i va entrar alguna tovallola mullada perquè en xuclessin l'aigua, i gràcies a l'ajut d'aquest home pogueren resistir i aguantar. Aleshores vingué la segona part, i la segona part era que ja s'aplicava el vit de bou. Aquella gent no podia caminar i queia a terra, i el del vit de bou els feia aixecar, i quan no n'hi hagué prou amb el vit de bou varen portar foc i varen escalfar un ferro, i amb el ferro roent varen fer una marca a les cuixes de l'Antoni Nogués per a fer-lo «cantar», i amb canyetes li retorçiren les parts.

I l'Antoni Nogués, home fàcil i de caràcter dèbil, que coneixia a molta gent i que tenia imaginació per a inventar coses, vull creure, crec que és l'explicació menys infamant per als que van intervenir-hi, que ell va inventar sobre bases irreals barrejades amb fets que li havien passat i amb records personals, però combinats imaginativament, tota la gestació i la comissió d'un delictes i va tenir tots els detalls d'una acusació, i al voltant d'aquella acusació es varen bastir les altres.

Tomàs Asqueri no va sofrir tant. Era confident de la policia, coneixia tota la gent de Barcelona que tenia el que llavors se'n deia les «idees», els anarquistes, sabia on anaven, i més o menys ell podia bastir tota una història imaginària, si bé és cert que en la seva infàmia de denunciar als altres tingué la modèstia o el bon sentiment d'acusar-se com a principal autor ell mateix, i digué: *He estat jo*, i no va voler denunciar ningú com autor del fet, però com que el continuaven turmentant va donar uns noms, i amb ells es muntà la base del procés, i la resta es va completar amb la imaginació i fins amb una certa gràcia en la suggestió i en l'acusació.

Però necessitaven més d'un testimoni, perquè si n'hi havia un que es confessava segons les Lleis processals, no s'accepta com a raó de culpa-

bilitat plena la sola confessió del que es suposa autor; i en cercava un altre, i l'altre va ésser aquest Josep Moles, que es va resistir heroicament fins el punt de què quan ja va dir que confessaria i que diria tot allò que li encomanessin, havent-lo portat davant del Jutge, va negar-ho tot, i va explicar al Jutge que l'havien turmentat, que li havien pegat i totes les coses que li havien fet. El Jutge va donar ordre que el tornessin a baix, però tinc entès que el varen baixar uns esglaons més i el varen portar al calabós que en deien el «zero», i allí li van continuar de tal manera i tan cruelment els turments, que l'home, embogit, amb les mans emmanillades, encara va tenir l'audàcia de tirar-se damunt del tinent Portes i li pegà amb els dos punys a la cara.

Així va ésser com un dels noms que es varen dir en aquestes indagacions fou el d'aquest Sebastià Sunyer, un home de cultura popular que anava pels cafès i venia follets que ell traduïa del francès i que se'ls feia imprimir pel seu amic Hugues, i els venia per propaganda, i una de les obres que va distribuir així fou *La conquesta del pa*, del príncep Kropotkine. El coneixia d'això molta gent, i naturalment un dels que es va suposar que feia les recaptés, perquè ell recollia diners per a editar els follets, era ell, i que les seves recaptés eren per a comprar bombes. Així fou com ja coneixent el seu caràcter per les referències que tenien, creient que amb aquest s'havia de treballar d'altra manera, directament el varen baixar al calabós «zero», que està a baix de tot de l'escala. Hi ha una quadra d'artilleria i una altra d'infanteria, i el «zero» està a l'esquerra, abans de la primera, no dona obertura a cap espai lliure i és absolutament fosc al mig del dia.

Portat allí varen començar per fer-lo trotar com els altres, i al cap de dos dies de trotar, també amb aquelles poques estones de descans que en Jaume Espanyó li proporcionava, varen creure que s'havia de fer alguna cosa més. Jo seria massa cruel si repetia aquí totes les tortures que va sofrir aquest home en negar-se rotundament a denunciar a ningú. Una de les coses que li varen fer, és que un dels guàrdies, tenint-lo despulat i a terra, li va aplicar la punta de la seva cigarreta encesa al membre viril. Després li van pegar de tota manera, de totes formes, demanant-li la declaració, fent-li les preguntes de manera — perquè ells ja es creien tenir tota la trama del procés — que li suggestionaven la resposta, i aquest home rotundament es va negar sempre. Desesperat, perquè la cosa va durar sis o vuit dies, una vegada pensant que amb això podria acabar els seus turments es va tirar de cap contra la paret per a matar-se, i va caure a terra estabornit. Amb tot això aquella gent el tornaven a refer, li donaven caldo perquè es reanimés, i quan el tenien reanimat li tornaven a pegar i a retórcer-li els testículs fins a rebentarlos-hi. Una altra vegada, ja d'esma, no sabent si estava despert o si estava adormit, va dir que sí, que el portessin davant del Jutge i firmaria el que volguessin, però que no li peguessin més; i el varen portar davant del Jutge, i davant del Jutge, aquest home es va negar altra vegada rotundament a denunciar ningú, perquè deia que ell no sabia res i que no havia de denunciar res

ni havia de parlar de ningú que hagués comès cap mena de delictes. Allí el varen amenaçar i li varen dir que el tornarien a portar al «zero»; ell es va resignar a què li portessin, i el varen baixar al calabós, i allí varen tornar altra vegada a començar els turments.

Jo, en compte de llegir una relació que tinc escrita en carta d'ell, només us he de dir que jo en vaig poder tenir una comprovació personal. El dia 3 de maig de l'any 1897 varen haver de posar en capella els cinc que estaven condemnats a mort, i n'hi havia un que estava amb mi, Joan Alsina, i aquest se'l varen emportar, i al lloc que ell ocupava hi varen dur aquest Sebastià Sunyer que el tenien encara en un dels calabossos dels turments, d'aquell primer calabós de què suara us he parlat, i llavors, a la porta, un dels que vigilaven li va dir: «Ves alerta en cantar, perquè, si no, el ball tornarà a començar una altra vegada.» I aquest home és un home humil, una mica somaguer, que quan parla de totes aquestes coses, somriu. Aquest home va dir que «bueno», i a l'hora d'anar-nos-en al llit vàrem ajuntar els dos llits de pots i bancs, i com que jo tenia el pobre privilegi — però els privilegis en aquests moments creien que tenen un sentit de pietat humana extraordinari — el privilegi de poder usar llençols; amb els meus llençols vaig cobrir els dos llits, i ell es va posar nu dins del llit on estàvem tots dos, i allí amb una espelma vaig poder registrar les coses que us diré: a tota l'esquena la pell estava soslevada, de manera que era com una pell blanca, seca, una pell de timbal blanquinosa i transparent, i darrera la transparència de la pell es veia tota una massa, una gran capa que abarcava la gairebé totalitat de l'esquena, morada. A cada una d'ambdues cames, hi havia el mateix. La carn es veia amoratada, hi havia també una pell blanca i transparent, així com una pell de timbal, i darrera d'aquella pell es transparentava el color morat de la carn. Els punys tenien els senyals de les manetes de llautó que li havien aplicat, encara que aleshores les gastaven de ferro, però varen creure que amb el que havia de durar el turment d'aquest home el ferro en podria rellevar i produir una conseqüència que ells no volien produir. En la cara encara li quedaven senyals de cops de puny, perquè a derrera hora li havien pegat algun cop que li havia fet un blau en un ull.

Totes aquestes coses que jo ara explico aquí jo les he declarat en una informació judicial. A conseqüència de les denúncies que varen fer uns diaris, per ordre del fiscal senyor Felip Sánchez Roman, es va ordenar una investigació de caràcter judicial civil, però havent recorregut en contra d'aquest procediment les autoritats militars, el Tribunal Suprem va fallar la competència a favor de la jurisdicció militar, i el comandant Gotarrodona va ésser l'encarregat d'instruir el sumari en averiguació de si s'havien produït aquests turments en el castell de Montjuïc. Sembla que, com desventuradament passa en molts casos, la major part dels que escriuen els diaris i parlaven en mítings i per tot arreu, allà no varen tenir el coratge d'explicar les coses que deien i que sabien.

Però jo tinc encara aquí la còpia que em vaig

fer de la declaració que vaig prestar aquell dia després d'haver-la prestada, de manera que no són coses que me les apuntés per dir-les, sinó que les vaig apuntar per saber que les havia dit, per recordar que les havia dit. I en aquesta declaració jo vaig dir totes les coses que recordava, que tenien el caràcter de record personal, i vaig explicar com havia vist blaus a la cara d'en Josep Mola, com l'Antoni Nogué, en acusar-me m'ensenyava les munyques ensangrentades, com en Tomàs Asdieri, en un moment del judici, davant el Consell de Guerra, em va dir a mi directament que ell no era l'autor d'aquell delictes i que ho havia dit a conseqüència dels turments, i vaig anar manifestant totes les tortures que s'havien fet a en Gana, a en Sebastià Sunyer, als processats, a un tal Francesc Callís, al qual li varen fer una mena de broma — si en coses tràgiques com aquesta és possible la broma — de posar-li un casc de ferro, crec més per fer-lo tremolar d'emoció que perquè hagués de produir-li dolors superiors als que es produeixen d'altra manera. Tot això ho vaig dir per record meu personal, per les declaracions, per les coses que els meus ulls havien vist, per les que els processats m'havien dit (cantant?) al peu de la seva reixa, i el comandant Gotarrodona va prendre nota de totes aquelles coses i les va escriure i jo vaig firmar la meua declaració. I una de dos, o a mi havent declarat això, havent dit el nom de totes les persones que hi havien intervingut, havent dit les funcions que cada una d'aquestes persones feia en aquests turments, havent puntualitzat en un procés militar totes aquestes acusacions, o se m'havia de processar per injúria contra aquelles persones que jo directament acusava o es reconeixia que la meua declaració era tant certa, que no hi havia manera de procedir contra el que la feia. El cas és que havent-se de fer constar totes aquestes acusacions, malgrat elles, el Consell de Guerra va dir que no hi havia lloc a la revisió del procés perquè no constaven d'una manera ben comprovada els delictes aquells de sevícia que jo havia denunciat en el sumari militar.

Però això va tenir un ressò a les Cambres espanyoles, i allí el senyor Gumersindo d'Azcarate, va dir que ell havia vist tots els antecedents d'aquella qüestió i que ell tenia la convicció íntima que tots els processats eren innocents. Va ésser preguntat el senyor Felip Sánchez Roman, fiscal aleshores del Tribunal Suprem, i vaig a veure si trobo les paraules que va dir. «No hay para qué entrar en estos momentos a aquilatar los fundamentos de esas noticias, ni hay para qué tomar en cuenta la opinión individual de cada uno. La mía es que efectivamente se ha aplicado el tormento a los procesados y que por efecto de las declaraciones así arrancadas se ha impuesto condenas como culpables a los que eran inocentes.» Això ho diu el que era fiscal del Tribunal Suprem, en un discurs pronunciat a les Corts espanyoles el dia 1.º d'abril del 1899. A conseqüència de tot això, el senyor Silvela, havent-se ja fet una crisi en la qual va sortir del Ministeri de Gràcia i Justícia el senyor Duran i Bas, el senyor Silvela va fer la manifestació ben pròpia d'un home escèptic, d'una intel·ligència sutil, de sensibilitat delicada, de què potser sí, potser no, que ell no podia condemnar les persones acusades dels turments, però que havent resultat això en el Consell Suprem de Guerra i Marina, ell creia que *«el corazón tiene a veces razones*

que aciertan más seguramente que la razón misma» i que per això havia aconsellat a la reina que indultés i tirés al carrer immediatament a la totalitat dels que estaven complint condemna. Es a dir, un home que entén el conservadurisme a la seva manera, que creu que hauria de procedir contra l'autoritat i contra persones tals que el seu càstic faria trontollar les bases d'aquella societat que ell aspirava a conservar i malgrat això troba que el cor li dicta raons que la raó no entendria pas, i aquest home va a la reina i li sotmet el Decret d'indult i tots els processats que només havien començat a complir la pena, varen anar al carrer.

Si es vol una demostració més clara es pot trobar en les declaracions que varen fer els Diputats catalans que varen intervenir aleshores en la discussió. A aquests Diputats catalans se'ls havien presentat documents que podien portar la convicció a l'home que s'ho mirés més fredament, i tots els Diputats catalans que varen intervenir varen fer una declaració més o menys, que us diré jo, més o menys rotunda d'aquells sentiments que realment els embargaven. Hi havia allí En Joan Sol i Ortega, que obertament va dir que ell creia en la innocència de tots els processats, i tots els Diputats, però tots, cadascun segons la seva idea i l'orientació del seu Partit, varen anar fent les seves manifestacions. Fins el més conservador de tots, En Lluís Ferrer i Vidal, vaig llegir les paraules que va dir. No trobant ara les paraules d'En Ferrer i Vidal, potser llegint aquestes que vaig a llegir trobaré les altres. Vaig a llegir les pronunciades pel senyor Azcarate a la sessió del dia 1.º d'abril del 1899: «Se ha hablado mucho con este motivo de una información que no es tal información, porque es sencillamente un proceso criminal abierto en Madrid a consecuencia de las denuncias de varios periódicos por haber creído el que entonces ocupaba dignamente la Jefatura del Ministerio público, don Felipe Sánchez Román, que debía procesarse, no a los periodistas, sino a los denunciados.» Però ara trobo, si no les mateixes paraules del senyor Ferrer i Vidal, un extracte d'elles, que diu: «Todos los Diputados catalanes que tomaron parte en la discusión del Proyecto de Ley de don Gumersindo Azcarate, que proponía la revisión del proceso, pues aun siendo de aplicación general tenía por objeto hacer posible la revisión de este proceso (y de ese Proyecto salió la Ley de agosto de 1899), desde el conservador don Luis Ferrer-Vidal, hasta el republicano señor Sol y Ortega, estaban convencidos de que se había aplicado el tormento. El primero, el señor Ferrer-Vidal, confesaba que después de haber hablado en contra en otra ocasión, había sabido cosas que le habían hecho cambiar el parecer, de tal modo, que ahora pedía el inmediato indulto de todos los condenados, que sólo llevaban cumpliendo dos años de condena. El segundo, el señor Sol y Ortega, afirmaba que sabía cosas que dichas al oído harían variar de opinión al más reacio.»

Es a dir, que hi havia una manifestació unànime dels Diputats catalans respecte de què en aquell procés s'havia anat, no sols en contra de la Llei, sinó que s'havien aplicat aquests turments. Jo no dic més per a comprovar el fonament d'aquestes afirmacions ment insospitades, particularment fins avui insospitadament documentació relativa a aquest procés. Jo he tingut, no sé si la debilitat o la noblesa de no haver volgut publicar res mentre no estigués prescrita l'acció cri-

riminal contra els autors d'aquests actes. D'aquests documents crec que el públic, en llegir-los, en podrà treure conseqüències respecte de les persones totalment insospitades, particularment fins avui insospitades, que pel mateix procés, no de les seves coses, sinó pel mateix procés, semblen venir indicats com a probables autors d'aquell delictes. Tots dos moriren, l'un en l'acte de l'explosió, i l'altre pocs dies després a l'hospital.

Faig aquesta manifestació per acabar de sostenir que, segons la meua manera de veure, eren innocents tots els processats. Davant d'això, havent hagut d'estar sota aquesta impressió i no podent-me esbravar mai i trobant representada i simbolitzada la tortura, el sofriment, en la persona d'aquest vell, jo he vingut a demanar que un dels primers actes del Parlament de Catalunya fos per a reivindicar-lo, per a aixecar-lo d'aquestes tortures, no per a revenjar-lo, sinó per a fer-li una manifestació de simpatia pels seus dolors. Jo dic que això no vol significar que el que voti això voti a favor ni de la revisió del procés, vota perquè, havent-se fet objecte de martiris un desventurat, que tenint coneixement el Parlament de Catalunya del cas, creu que és necessari oferir-li una compensació. Jo no demano una caritat; tampoc no demano, per ara, una revisió del procés. Presento a aquest Parlament una víctima de les nostres discòrdies, víctima terriblement turmentada, i demano per a ell, per als darrers dies de la seva vida, aquesta petita compensació material. Prego a tots els senyors Diputats que vulguin prendre nota del caràcter amb què m'explico, dels motius a què obeeix la meua acció, la poca extensió que dono a la reivindicació demanada. És tracta, purament i simplement, de manifestar a un home que ha estat víctima de les nostres discòrdies, els nostres sentiments, un acte de simpatia moral.

Volia dir alguna cosa més, però encara que parli amb aquesta aparent indiferència, jo tinc una emoció tan profunda, que em remou tants desventurats records, que us confesso que no sé com volia acabar aquest discurs. Només us demano aquest acte de reparació i justícia. (*Aplaudiments en tota la Cambra.*)

El Sr. PRESIDENT: Hi ha una esmena.

El Sr. VENTOSA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa.

El Sr. VENTOSA: Havíem presentat una esmena, que havia de defensar el nostre company senyor Valls i Taverner, en la qual, sense discutir ni oposar-nos a la concessió de la pensió demanada per a Sebastià Sunyer, nosaltres volíem proposar al Parlament que l'obra de reparació, que l'obra de fraternitat que es vol fer amb aquesta concessió, s'estengués també a un altre cas totalment diferent, que era el cas de Shelly, que caigué fa poc temps en compliment d'un deure de ciutadania. Nosaltres, no obstant, tenint en compte com s'ha plantejat el debat i les paraules que acaba de pronunciar el senyor Conseller de Justícia i Dret, no voldríem que la presentació d'aquesta esmena pogués semblar com una forma d'oposició indirecta a la concessió de la pensió que es demana. En prova d'això, reservant-nos nosaltres per a altra ocasió el demanar aquesta obra que considerem de justícia, retirem l'esmena que teníem presentada. (*Molt bé, molt bé, en tots els sectors de la Cambra.*)

(*L'esmena que, en nom de la Minoria de Lliga Catalana, ha retirat el senyor Ventosa i Calvell, és la següent:*

«Els Diputats que sotasignen tenen l'honor de formular la següent esmena al dictamen del Projecte de Llei sobre la concessió d'una pensió vitalícia anual a Sebastià Sunyer:

Art. 1.er "Es concedirà una pensió igual a la vídua i fills del senyor Lluís Shelly, assassinat en aquesta ciutat, en compliment d'un deure de ciutadania."

Palau del Parlament, 23 de juny del 1933. — Valls i Taverner, Ventosa i Calvell, Duran i Ventosa, Abadal, Vallès i Pujals, Carreres i Artau i Vidal i Guardiola.)

El Sr. CONSELLER PRIMER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Agraint les paraules del senyor Ventosa i Calvell, jo tinc molt de gust en indicar-li tan sols com una explicació, que fa tres dies estigueren al meu despatx els senyors que formen la Comissió recaptadora a favor de la vídua i fills de Shelly a demanar que el Consell de la Generalitat, en vista dels mèrits que té la vídua de l'infortunat Shelly, que havia estat la mecanògrafa intelligent i capacitada, oferís a l'esmentada senyora un lloc a les oficines de la Generalitat. Jo vaig manifestar, ben espontàniament, a aquesta comissió, que al primer Consell de la Generalitat jo hi portaria aquesta proposta. (*Molt bé, en els diferents sectors de la Cambra.*)

El Sr. PRESIDENT: Va a procedir-se a la votació del dictamen. ¿Votació ordinària? (Diversos senyors Diputats indiquen que es faci votació ordinària, i el dictamen, el text del qual es publica com annex a aquest DIARI DE SESSIONS, és aprovat per unanimitat.)

Proposició de suspensió parlamentària

El Sr. CONSELLER PRIMER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Senyors Diputats: Els que entenem que l'eficàcia del règim parlamentari rau, no solament en la continuïtat ininterrompuda de les sessions públiques, sinó en la coordinació de les tasques en les Comissions que dictaminen els Projectes de Llei, procurem donar a l'ordenació d'aquestes tasques parlamentàries aquell ritme i aquella modalitat que permeti més aquesta major eficàcia. Actualment, saben tots els senyors Diputats que hi ha a dictamen de la Comissió, des de fa molt de temps — es va presentar juntament amb el primer Projecte de solució de conflictes de contractes de conreu, avui aprovat — l'altre Projecte que s'ha anomenat el Projecte gros, o sigui el que ja no es limitarà a la solució dels conflictes succeïts, sinó el que ja enfocarà el règim dels contractes de conreu. Com és lògic i natural, mentre aquest primer Projecte de Llei s'ha vingut discutint, aquell altre no havia estat dictaminat encara i, per tant,

resta pendent de dictaminació. Per altra part, hi han també presentats, fa més de quatre setmanes, els vuitanta primers articles de la Llei municipal, sobre els quals nosaltres demanàrem que es desglossés la part que no fes referència a la composició dels Ajuntaments i procediment electoral, per tal de poder anar més de pressa al que fa referència a les properes eleccions municipals. Quan es parlà d'aquest desglossament, diferents senyors Diputats indicaren que veurien amb satisfacció que, per a poder tenir els coneixements suficients en dictaminar aquests articles, es portés a la Cambra la resta de la Llei municipal. Nosaltres, insistint en la demanda que es dictaminés tot el més ràpidament possible allò que fa referència a la composició dels Ajuntaments i procediment electoral, oferim, a base de la proposta que jo després faré, portar dimecres vinent la resta de la Llei municipal, perquè, si no es dictamina tota a la vegada, almenys, en dictaminar-ne una part, es tingui ja coneixement de tot el que fa referència a la Llei municipal. Per altra banda, nosaltres tenim el propòsit de portar en un termini breu el Projecte de Constitució, com ja he anunciat abans, d'una Caixa de Crèdit Agrícola i Cooperatiu, i després diversos Projectes de Llei de menor importància.

Per això, en nom del Govern, jo m'atreveiria a demanar a la Presidència, perquè aquesta ho

posés a la consideració de la Cambra, per si creu convenient aprovar-ho—sense fer-ne de cap de les maneres qüestió tancada, sinó, al revés, demanant que cadascú exposi el seu parer, i entre tots vegem el mètode de treball que resulti més eficient i pràctic —, si vol suspendre les sessions del Parlament, en el període probable de solament la setmana pròxima, i, al mateix temps, que la Presidència convoqui una sessió dimecres proper, als efectes reglamentaris de llegir aquesta part que falta de la Llei municipal i d'aquells altres Projectes de Llei que jo he anunciat que portaria el Govern.

El Sr. PRESIDENT: ¿Acorda la Cambra suspendre les sessions, convocant-ne una pel dimecres pròxim, amb la fórmula que per a la vinent s'avisarà a domicili? (*Assentiment*.) Resta aprovat. Per a la pròxima, doncs, que probablement serà el dimecres, s'avisarà a domicili; per a l'altra, el dimecres la Cambra acordarà. Segueix l'ordre del dia.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Jo pregaria a la Presidència que aixequés la sessió. (*Assentiment en la major part dels senyors Diputats.*)

El Sr. PRESIDENT: Es suspèn la sessió.

(*Són les set i cinc minuts del vespre.*)

PARLAMENT DE CATALUNYA

L L E I

especial per a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu

Art. 1.^r Es objecte d'aquesta Llei la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu plantejats en el període que va des del 14 d'abril del 1931 fins al dia de la presentació d'aquest Projecte al Parlament de Catalunya, tant pel que toca a les collites passades com a les que vinguin fins a la promulgació de la nova Llei de contractes de conreu, mentre que aquesta estigui promulgada abans del 31 de desembre del 1933.

Art. 2.ⁿ Durant el temps expressat en l'article anterior, en el període que va des del 14 d'abril fins al dia de la presentació del Projecte d'aquesta Llei al Parlament de Catalunya, el propietari no podrà reclamar interessos, ni danys, ni perjudicis per raó de la part que li toqui percebre segons aquest article i que no hagi rebut.

Aquesta part a percebre pel propietari serà:

a) La que s'hagi fixat de mutu acord com a solució dels conflictes plantejats.

b) En tots els altres casos de conflicte pendent el conreador haurà de pagar, si no ha pagat ja, el 50 per 100 del preu d'arrendament o quota-part establerta amb anterioritat al 14 d'abril del 1931.

c) En el cas de no haver-se plantejat conflicte abans de la presentació d'aquest Projecte de Llei al Parlament de Catalunya, el conreador haurà de seguir pagant el mateix que ha pagat fins ara.

d) En tots els casos de conflicte pendent abans de la presentació d'aquest Projecte de Llei al Parlament pel que afecta a les noves collites, i durant el temps de la vigència de la present Llei, el conreador continuarà pagant d'acord amb les normes d'aquest article, quedant a les resultes del que estabueixi la nova Llei de contractes de conreu.

Art. 3.^r Els danys ocasionats a les finques des del 14 d'abril del 1931, pel conreador o pel propietari, seran únicament reclamables pel seu import.

Totes les reclamacions per danys i perjudicis presentades després d'aquella data, per fets cor-

responents a anys agrícoles anteriors, que estiguin pendants de la resolució dels Tribunals de Justícia, quedaran sense efecte, però l'actor tindrà el dret de reproduir la reclamació davant de la Comissió arbitral.

Ni els propietaris ni els conreadors no podran fonamentar-se en els actes anormals constitutius dels conflictes objecte d'aquesta Llei realitzats en l'execució dels contractes de conreu, ni en l'incompliment d'obligacions derivades dels dits contractes per a exercitar accions resolutòries dels contractes de desnonament.

Art. 4.^t Les reclamacions judicials deduïdes anteriorment a la presentació del Projecte d'aquesta Llei per a l'exercici de les accions civils dimanants dels fets anormals constitutius de conflicte que estiguin en tramitació, caducaran de dret, i els embargaments i retencions decretats quedaran sense efecte.

Les accions resolutòries o de desnonament a què fa referència l'art. 3.^r quedaran extingides per ministeri de la Llei i sense efecte les actuacions realitzades. Si hagués recaigut resolució que no hagi estat executada abans de promulgar-se aquesta Llei o que hagi estat executada després de la presentació del Projecte d'aquesta Llei al Parlament, no produirà cap efecte, però es reservarà a l'actor el dret de reproduir la petició davant de la Comissió arbitral.

Art. 5.ª Les resolucions judicials dictades abans de la presentació d'aquesta Llei al Parlament sobre faltes de lliurament de preu o de fruits que siguin fermes però no executades, quedaran en suspens, i els embargaments o retencions decretats sense efecte.

Les resolucions judicials dictades després de la presentació del Projecte d'aquesta Llei al Parlament, tant si han estat executades com no, sobre faltes de lliurament de preu o de fruits, quedaran en suspens, i si han estat executades, serà nulla l'execució.

En un i altre cas, els embargaments o retencions decretats quedaran sense efecte.

El propietari podrà en semblants casos sol·licitar de la Comissió arbitral de Districte que es dictin les normes de pagament d'acord amb el que disposa aquesta Llei.

Art. 6.ª Els pagaments per indemnitzacions o per collites atrassades que en virtut d'aquesta Llei s'hagin d'efectuar entre els propietaris i arrendataris es verificaran :

1.ª D'acord amb els pactes establerts o que s'estableixin pels interessats.

2.ª En defecte d'acord, el termini del pagament que fixarà la Comissió arbitral de Districte no podrà excedir de quatre anys ni ésser menor de dos. En cas d'abandonament sense causa justificada o desnonament de la terra, es consideraran vençuts els termes pendents.

3.ª Quan la renda sigui pagadora en fruits, el deutor podrà optar entre verificar el pagament en fruits o en moneda.

Els fruits es valoraran, als efectes del que disposa aquest article, segons els preus fixats per la Comissió arbitral de Districte, tenint en compte els de venda en la localitat respectiva o en el mercat més pròxim durant l'any dintre del qual s'havia de fer el lliurament.

Art. 7.ª Des del 14 d'abril del 1931 fins al dia de la promulgació d'aquesta Llei es considerarà pura i simplement com a cas d'incompliment de contracte la falta de lliurament de la renda o quota-part.

Art. 8.ª Durant la vigència d'aquesta Llei transitòria, tant els contractes no afectats com els afectats per conflicte anterior no podran donar lloc a l'exercici de les accions de desnonament o resolució del contracte si no és per manca de pagament de la renda fins ara establerta pel que toca als primers o de la que s'estableix segons aquesta Llei en quant als altres.

El fet de la manca de pagament haurà de provar-se per compareixença de les parts davant de la Comissió arbitral de Districte, la qual decidirà si hi ha manca de pagament o no.

Art. 9.ª De totes les incidències que resultin de l'aplicació o interpretació de la present Llei entendran les Comissions arbitral de Districte constituïdes de conformitat amb aquesta Llei.

Art. 10.ª El parcer, arrendatari, rabasser, etcètera, que hagin estat desposseïts de les terres per ells contractades des del 14 d'abril del 1931 fins a la presentació d'aquesta Llei al Parlament, podrà demanar a la Comissió arbitral de Distric-

te que se li retorni la terra amb les mateixes condicions del contracte anterior. La resolució de la Comissió arbitral serà executiva tant si acorda el refús de la petició com el reintegrament a la terra contractada.

Art. 11.ª Cada Comissió arbitral de Districte estarà composta de tres membres nomenats per la Unió de Rabassaires i de tres més nomenats per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre.

El President podrà ésser nomenat pel sis membres expressats, mitjançant que hi hagi acord entre tots ells. Si no s'arribés a aquest acord unànime, serà designat pel Consell Executiu de la Generalitat.

Contra les resolucions de la Comissió arbitral de Districte es podrà formular, dintre el termini de deu dies, recurs d'apellació per extralimitació de les facultats que se li atribueixen en aquesta Llei davant d'una Comissió arbitral superior composta de dos membres designats per la Unió de Rabassaires i de dos més nomenats per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, presidida pel Conseller de Justícia i Dret. Aquest recurs es tramitarà sense suspensió del procediment, i la resolució que dicti la Comissió arbitral superior serà ferma i definitiva.

On la Unió de Rabassaires o l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre no facin ús de la facultat de designació, o no puguin fer-ho per no tenir Delegació en el Districte, el Conseller d'Agricultura de la Generalitat podrà determinar la Societat de cada estament que tindrà dret a fer la designació, però contra la resolució del Conseller les Corporacions que es considerin amb millor dret podran apellar dintre el termini de sis dies davant del Consell Executiu en ple, i la resolució que aquest dicti serà inapel·lable.

Art. 12.ª Aquesta Llei regirà des del dia següent a la seva publicació al *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*, però els seus efectes es retrauran el dia de la seva presentació al Parlament.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

El Consell Executiu de la Generalitat fixarà el nombre, jurisdicció i competència de les Comissions arbitral de Districte, així com el funcionament i els casos d'incompatibilitat i recusació tant pel que toca a aquelles com a la Comissió arbitral superior.

PARLAMENT DE CATALUNYA

L L E I

per a concedir una pensió vitalícia anual a Sebastià Sunyer i Gavalrà

Art. 1.º Que es concedeixi una pensió anual vitalícia de 3,000 pessetes a favor de Sebastià Sunyer i Gavalrà.

Art. 2.º Que la despesa que representa l'any anterior sigui pagada amb càrrec a la partida 1270 del Pressupost d'enguany.

Art. 3.º La present Llei s'entendrà promulgada i en vigor a partir de la seva publicació en el *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Palau del Parlament, 23 de juny del 1933.

